

Kropotkin ve Gençliğe Çağrısı

Meydan Gazetesi

08.04.2020

İçindekiler

Evrimsel Bir Devrimci Anarşist: P.A. Kropotkin'in Yaşamı	4
Kropotkin'in Önemli Eserleri	7
Ekmeğin Fethi:	7
Tarlalar Fabrikalar Atölyeleri:	7
Karşılıklı Yardımlaşma:	7
Etik:	7
Kropotkin'in Günümüzdeki Önemi	9
Metne Geçmeden Önce: "Çeviren İhanet Edendir" –	10
Gençliğe Çağrı	12
Bu Çağrı Neden Gençliğe?	14
Kropotkin'in Düşüncesinde Yol Ayrımı	15
Pekala, Ne Yapacaksınız?	16
Düşüncede ve Eylemde Tutarlı Olmak	19
Eylemin Düşünceyle Uyumlu Olduğu Bir İş	20
Halkın Gençlerine	21

Küreselleşmeyle neoliberal politikaların olumsuz etkilerinin ve milliyetçi muhafazakar ideolojilerin yükseldiği bir dönemde savaşı, nefreti ve yenilmişliği değil de paylaşma, dayanışma, yerellik, doğrudan eylem, doğrudan demokrasi ve özörgütlenme gibi kavramlarla yol alan bir teori ve pratik olan anarşizm, toplumsal yaşamı dönüştürmede giderek daha da büyük bir ihtiyaç haline geliyor. Çünkü anarşizm iktidarlı, bürokratik sistemlerin hantal düşünme biçimleri yerine yaratıcı pratiklerin içinde yeşermesine imkan sağlayarak sorunlara karşı temelden çözümün ipuçlarını veriyor.

Bugün anarşizmi düşünebilmemizi, konuşabilmemizi ve eyleyebilmemizi sağlayan büyük bir gelenek var. Bu geleneği bugünden bakarak anlayabilmek ve yorumlayabilmek, bu coğrafyada yaratılmakta olan anarşist gelenek için de önemli. Anarşizmin felsefesini ve örgütlülüğünü pekiştiren her bir kişinin önemli olduğunu düşünmek, yaşamıyla ve düşünceleriyle bugüne kadar ulaşan anarşist yoldaşlardan biri olan Kropotkin'i de anlamayı gerektiriyor.

Ayrıca sosyolojiden biyolojiye ekolojiden etiğe pek çok alanda yaşanan, doğayı ve toplumsalı anlayıp yorumlama çabalarının eksikliği, çok yönlü bir düşünür olan Kropotkin'e yüzümüzü dönmemizle sonuçlanıyor.

Kalemi kuvvetli bir bilim insanı olduğu kadar önemli bir politik ajitatör ve eylem insanı olan Kropotkin'in düşünceleriyle uyumlu pratikleri, yazdığı yazılara da yansıyor. Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra artan gençlik hareketlerini ve günümüzde toplumsal hareketlerin halihazırda en dinamik kesimlerinden biri olan gençlik mücadelesini göz önünde bulundurursak, Kropotkin'in belki de içinden geçtiğimiz günleri öngörürcesine 1880'de yazdığı, -bilimsel toplumsal analizleri de içinde barındıran ajitatif metni- "Gençliğe Çağrı" büyük bir önem kazanıyor.

Gençlik mücadelesinin yaratıcı özelliği ile anarşist hareketin yaratıcı ve dönüştürücü doğal özelliğinin yakından ilişkili olduğunu iddia etmemizi sağlayacak bir metin olarak Gençliğe Çağrı bugün, biriken ve giderek büyüyen sorunlara karşı mücadeleye çağırıyor yinelediği ve mücadelenin yolunun tam ve doğru bir şekilde belirlemek gerektiğini anlatması sebebiyle önemli hale geliyor.

Kropotkin'i ve çağrısı anlamak için yayınladığımız bu yazıda doğal olarak Kropotkin'i, yaşamını, düşüncelerini, Kropotkin'in yazı dilini, çevirisini, kullandığı kavramları ve metnin edebi yönünün yanı sıra, çağrıda değindiği önemli noktaları da ele alacağız.

**Evrimci Bir Devrimci Anarşist:
P.A. Kropotkin'in Yaşamı**

Kısaca aktaracak olursak, 1842-1921 yılları arasında yaşamış devrimci anarşist Kropotkin coğrafya, biyoloji, etik ve jeoloji alanlarında çalışmalar yapmış, devrimci anarşist düşünür ve bir eylem insanı.

Kropotkin, Rusya'da, soylu bir ailenin oğlu olarak doğdu. Soylu çocukların yetiştiği okuldan sonra Çar I. Nikola'nın dikkatini çekerek askeri akademiye girdi. Ardından Çar II. Alexander'ın 1863'teki Polonya Ayaklanması'nı bastırması üzerine çarlık düzenine karşı ilk eleştirileri başladı. Rus narodnik hareketinden olan Herzen'den etkilendi.

Kropotkin askeri okula hiçbir zaman ilgi duymadı. Askeri derslerden ziyade fizik, kimya, matematik ve coğrafya dersleriyle ilgilenerek kendisini bu yönde geliştirdi. Bu sebeplerden kaynaklı 1862'de Sibirya'da görev yapmak istediğini söyleyerek oraya gitti.

Kropotkin kayıkla, vapurla, atla ve yaya olarak toplam 70.000 kilometre yol katetti. Adı sanı olmayan halkların devletten uzak bir ortamda karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma içinde yaşadıklarını fark etti. Devletin faaliyetinin toplumsal yaşamı desteklemekten ziyade engelleme olduğunu düşündü ve doğal afetlerin yoğunluğuna, çetin iklim koşulları ve yiyecek sıkıntısına rağmen küçük topluluklarda yaşayan insanların birbirleriyle gerçekleştirdiği dayanışmanın şehir ve devlet otoritesinin olduğu alanlara göre çok daha fazla olduğunu deneyimledi. Eklem bacaklılardan insanlara toplumsal anlamda iç içe ve uyumlu yaşayan, birbirleriyle dayanışma içinde olan toplulukların hayatta kalmaya yatkın olduğunu, barış içinde yaşadıklarını ve gelişkin etik değerlerinin olduğunu gördü.

Sadece evrime ve beşeri coğrafyaya yönelmedi, Alexander von Humboldt'un yanlış gösterdiği dağ kuşaklarını düzeltti ve Rus Coğrafya Derneği başta olmak üzere çeşitli dergilerde yazılar yayımladı.

Fiziksel coğrafyayı ve beşeri coğrafyayı birlikte analiz etme fırsatı bulduğu yolculuğu, "Geçmişte üzerine titredığım devlet disiplinine olan inancımı Sibirya'da kaybettim. Artık anarşist olmaya hazırdım." sözünün alt yapısı oluştu.

1867'de ordudan ayrılarak St. Petersburg'a dönen Kropotkin, Coğrafya Topluluğu için çalışmalar yaptı. Bu dönemde pek çok konuda okumalar yaparak kendini geliştirdi.

Paris Komünü'nün haberini aldığı anda heyecanlanan Kropotkin, Komün hakkında "Bu bir toplumsal devrimin habercisi; gelecek devrimlerin başlangıç noktası" diyerek Avrupa'ya gitmeyi düşündü. 1872'de, insanlar dünyanın her yerinde adaletsizliklerle karşı karşıyayken ve halklar mücadele ediyorken bilim yapmanın lüks olduğunu, doğrudan politik mücadele içerisinde olmanın gerekliliğini düşünüp Avrupa'ya geçti. Özgürlükçü sosyalistlerin, anarşistlerin Avrupa'daki hareket noktası haline gelmeye başlayan İsviçre'deki Jura Federasyonu'nu ziyaret edip, onlarla yakınlaştı. "Saat yapımcıları ile bir hafta geçirdikten sonra görüşlerim berraklaştı. Artık bir anarşistim." diyerek Jura Federasyonu'nun politik görüşlerinden, örgütlü ve anarşist pratiklerinden etkilendiğini belirtti.

Jura macerasının ardından Kropotkin, Rusya'ya, memleketine politik mücadele vermek için geri döndü. Narodnik hareketlerle tanıştı, 1873'te ilk politik bildirisini yazdı. Politik faaliyetler gerçekleştirdiği için 1874'te tutuklandı. Okumalarına hapisanede zor da olsa devam etmeyi başardı. Hapisanede geçirdiği seneler boyunca deneyimledikleri, onun hapisanelere ve cezalandırma sistemine karşı nefretini oluşturdu.

1876'da hapisane hastanesinde iken yoldaşlarının desteği ile kaçtı. Onun bu kaçı Tomassello'nun Erdemin Kökenleri adlı kitabında mükemmel bir karşılıklı yardımlaşma örneği olarak anlatıldı.

Hapisaneden kaçıldıktan sonra İskoçya, İngiltere ve oradan da İsviçre'ye geçti, 5 yıl burada mücadele etti. İsviçre'de kaldığı süreçte kendisi gibi devrimci anarşist bir coğrafyacı Reclus ile tanıştı. Onunla coğrafya çalışmaları yaptı. Reclus için ayrıca parantez açmak gerekir çünkü Reclus Paris Komünü'nde bizzat yer almış, devrimci hareketin içinde mücadele vermiş biri ve toplumsal ekoloji kavramının ve alanının oluşmasında önemli bir etkiye sahip toplumsal coğrafya kavramını ve anlayışını ortaya koymuş; insanın doğanın bir parçası olduğunu anlatan önemli bir coğrafyacıydı. Reclus'nün Nouvelle Géographie Universelle (Yeni Evrensel Coğrafya) adlı eserinin Sibirya ve Rusya Asyası'nı konu alan altıncı cildine İsviçre'de geçirdiği yıllarda Kropotkin'in de çok büyük katkısı oldu. Kropotkin'le Reclus'nün radikal coğrafya geleneğine olan katkısı, son dönemdeki canlanmaya kadar hep göz ardı edildi.

Kropotkin 1879'da Le Revolte (İsyan) gazetesinin kurulmasına katkı sağladı. 1882'de İkinci Enternasyonal'e katılmak üzereyken, Lyon'da yakalanıp tutuklandı. Dayanışma gösterdiği kadar önemli daya-

nışmalar da gören Kropotkin'e bir başka büyük dayanışma yine hapishanedeyken geldi. 1885'de hapishanede yazdığı yazıların yoldaşları tarafından bir araya getirilmesi sonucu Bir İsyancının Sözleri kitabı yayınlandı. Geliri Kropotkin'e dayanışma olarak gönderildi.

Rusya ve Fransa'daki hapishane günlerinden sonra hapishane ve ceza sistemini eleştiren Rus ve Fransız Hapishaneleri'nde kitabını yazdı. Modern hapishane sisteminin kritiğini, hapishanelerin rehabilite etmekten çok insanları kapatarak suçu yeniden ürettiğini Foucault'dan yıllar önce dile getirdi.

1886'da Victor Hugo ve evrim konusunda en çok tartıştığı Spencer gibi ünlü yazar ve düşünürlerin de içinde olduğu büyük toplumsal baskı nedeniyle serbest bırakıldı.

1886'da Londra'ya yerleşen Kropotkin, bu dönemde yüzlerce makale yazdı, bilimsel çalışmalarıyla giderek ün kazandı. Kraliyet Coğrafya Derneği'nin verdiği ziyafette kralın şerefine kadeh kaldırmadı, yine bu yıllarda Cambridge Üniversitesi coğrafya profesörlüğü ünvanını reddetti.

Eylemle propagandanın doğrudan bir eylemcisi değildi; daha çok "Tek bir gözü kara eylem koca devi zangır zangır titretmeye yetiyorsa; birlikte, umudu ete kemiğe büründürür gibi bir araya geldiğimizde, neden dizlerinin üzerine çökertmeyelim ki?" şeklinde düşünüyordu.

Fakat kralların, başkanların, imparatorların anarşistlerin suikastleri eylemleri yoluyla öldürülmele-ri eylemlerine cephe de almadı. "Bireyler suçlu görülemezler. Çünkü dehşet verici koşullar, onları bu eylemlere sürükledi" dedi.

Devrim fikrinin yaşam bulması gerektiğine inanıyordu, devrimi evrim kadar insan toplumunun doğasına uygun buluyordu.

1890'ların sonuna doğru okyanusun ötesine geçti; Kanada ve ABD'de birçok konferans verdi, konuşmalar gerçekleştirdi. Bu dönem Kropotkin'in düşünsel anlamda büyük gelişimler gösterdiği, kitaplar yazdığı, dünyanın dört bir yanında değer gördüğü yıllar oldu.

Nasıl ki Kropotkin askerlik mesleğini bırakmış, Sibirya'dan dönmüş, orada edindiği deneyimler çerçevesinde kendisini geliştirdiği, bilimsel çalışmalar yaptığı esnada dünyada vuku bulan devrimci, büyük toplumsal dönüşümlerden etkinerek o hareketlere destek vermek için yaptığı çalışmalarını bıraktıysa; 1917'de de Rusya'da bir devrim olduğuna dair haberler aldığı da hiç düşünmeden yeteneğini, devrimin hizmetine sunmak için memleketinin yolunu tuttu. Fakat Rusya'ya büyük bir heyecanla gelen Kropotkin'in karşılaştığı devrim, umduğu gibi değildi. Gerçekleşen devrimin gidişatıyla ilgili olarak Lenin'le görüşmesine, defalarca ona taleplerini ve kaygılarını dile getirdiği mektuplar yazmasına rağmen görüşleri dikkate alınmadı.

Kropotkin Şubat 1921'de Rusya'da, -yaşlılığının da etkisiyle çabaları yetersiz kalınca bilimsel çalışmalarına devam ederken- Etik kitabını yazdığı süreçte yaşamını yitirdi. Kitabın ikinci cildi tamamlanmadan kaldı. Kropotkin'in cenaze töreni ise anarşistlerin Rusya'da kalabalık olarak yaptığı son eylem oldu. Bu tören sadece ünlü bir devrimci anarşiste son veda değil aynı zamanda devrimci dahi olsa tüm iktidarların yozlaşacağına ve devrime ihanet edeceğine yönelik büyük anarşist ilkenin bir kez daha haykırıldığı ve tüm iktidarlara karşı mücadelenin bitmeyeceğini gösteren büyük bir gövde gösterisiydi. Bu dönemden sonra da kimi anarşistler baskı altında tutuldu, hapishanelere gönderildi; kimileri de katledildi.

Kropotkin'in Önemli Eserleri

Yaşamını yitirse de yazdıklarıyla devrimci anarşist hareketler ve toplumsal eleştirel düşünceler tarihine nefes vermeye devam edecek olan Kropotkin'i, düşünceleriyle de anlamak gerekmektedir. Yaşamı boyunca farklı dillerde, yüzlerce makale ve birçok önemli kitap yazan Kropotkin'in temel düşüncelerini anlamada etkili olacak birkaç kitabından bahsetmek yeterli olacak diye düşünüyoruz.

Ekmeğin Fethi:

Le Revolte dergisinde yayınlanan makalelerden ortaya çıkan Ekmeğin Fethi kitabı, anarşist komünizm ilkeleri üzerine bir toplumsal devrimin nasıl gerçekleştirileceğinin taslağını çizmeye çalışmaktadır. Uzmanlaşmaya, emeğin ücretlendirilmesine, kafa ve kol emeği ayırımının yapılmasına karşı "herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacı kadar" ilkesini anlatmaya çalışılmıştır.

Tarlalar Fabrikalar Atölyeler:

Bu kitapta Kropotkin üretim sürecinin desantralize edildiği bir biçim ve mekansallık kurgulamıştır. Ona göre merkezîyetçi üretimin sorunlarına karşı her bir birimin kendine yeter çeşitlenmiş üretimi, gereksiz pek çok harcamanın önüne geçecek ve herkes için gerçek "refah" ve "zenginlik" böylece yaşam bulacaktır.

Karşılıklı Yardımlaşma:

Kropotkin'in ünlü bir evrimci ve bilim insanı olarak görülmesinde etkili olan Karşılıklı Yardımlaşma, eklem bacaklılardan modern insan toplumuna tüm topluluklar ve toplumlar içindeki ilişkinin doğasına inerek önemli tartışmalar açmıştır. Kropotkin'den önce hayvanlar arası karşılıklı yardımlaşma fikrini Goethe ve Kessler ileri sürse de bu fikrin tam ve detaylı bir şekilde ortaya çıkarılıp sistematikleştirilmesi Kropotkin ile olur. Kropotkin, Darwin'e karşı olarak değil evrim teorisinde bulunan "en güçlü şekilde adapte olan hayatta kalır" ilkesindeki güçlü olmayı "karşılıklı yardımlaşabilen türler" olarak yorumlamaktadır. Ayrıca bu teoride türlerin gelişimini sağlayan faktörün daha çok karşılıklı yardımlaşma olduğuna inanan Kropotkin, en toplumsal türün hayatta kalmasının daha mümkün olduğunu savunmaktadır. Evrimin en önemli faktörü olarak karşılıklı yardımlaşma teorisi, devletsizliği savunan anarşist düşüncelerin toplumsal yaşamın hangi ilkeler çerçevesinde ve nasıl örgütleneceğine dair en önemli dayanaklarından birisidir.

Etik:

Karşılıklı yardımlaşma, toplumsallık ve adalet kavramlarından hareketle geliştirdiği gerçekçi, yeni bir ahlak felsefesi anlatımını yaptığı kitapta Kropotkin, evrimsel süreçte edindiğimiz toplumsal ilişki kurma yetimizi ahlaki davranışımızın kökeni olarak ilan etmektedir. Ve tümüyle bizi bu ilişki kurma biçimine iten doğanın, ilk etik öğretmemiz olduğunu söylemektedir. Toplumsal yaşamın bir türün fiziksel ve zihinsel gelişiminin yanı sıra etik alanında da gelişimine fırsat yaratacağını açıklamaktadır. Fakat bu

anlayışıyla Kropotkin bundan önce yapılan toplumsal ahlak tanımlamalarının da dışına çıkmaktadır: “Ahlakçuların hep uygulamak istedikleri o hakkı reddediyoruz, tek tek bireyleri bir ideal adına sakatlamayı.”

Kropotkin'in Günümüzdeki Önemi

Anarşizmin bilimsel temellendirmelerle ilişkili bir toplumsal dönüşüm teorisi olarak görülmesinde katkıları olan Kropotkin'in, doğayı ve toplumları incelerken önemli bilgi sistematiği kurduğunu iddia etmek yerinde olacaktır. Doğanın ve toplumun gelişimini, evrimini ele alırken ve bilim yaparkenki determinist olmayan, bütünsel bakış açısı hala canlı ve geçerliliği olan düşüncelerinin varlığının nedenidir.

Bugün Kropotkin'in düşüncelerinin yeniden önem kazanmasının ve özellikle sosyal bilimlerde yeniden canlanmasının nedeni de bahsettiğimiz yönetsel özelliğinden kaynaklanmaktadır. Devletli komünizme dair öngörülerinde ortaya çıkan sonuçlar onun siyasi öngörülerini sağlamlaştırırken, karşılıklı yardımlaşmanın güçlü ilkeleri antropolojiden radikal coğrafyaya, davranışsal psikolojiden etige pek çok alandaki bilimsel öngörülerini ve tezlerinin de canlı ve geçerli olduğunu kanıtlamıştır.

Kısacası Kropotkin mekanı, doğayı, coğrafyayı ve insan toplumunu beraber incelerken dikkate alınması gereken bir konudur.

Anarşist antropoloji ve arkeoloji geleneğinin "otorite uygulanmasıyla düşmüş olan toplumların ahlaki düzeyini yükseltmek için özgür komünizm kurumlarına olan inancımızı tarihten alıyoruz." şeklindeki söylemleri bu alanda Kropotkin'in ismini geçerli kılıyorsa, Tomasello'nun "İnsan Ahlakının Doğal Tarihi" ve Mat Ridley'in "Erdemin Kökenleri" kitaplarındaki Kropotkin referansları da günümüzdeki davranışsal psikoloji ve insan bilimlerindeki Kropotkin etkisini bizlere göstermektedir. Ayrıca Simon Springer gibi günümüz anarşist coğrafyacıların da radikal coğrafya alanında Kropotkin ve Reclus'e yönelik referansları bu alanda da Kropotkin'i hatırlatmakta, onu güncel tartışmalara cevap verir olduğunu göstermektedir.

Bu coğrafyacılar Kropotkin'in "Coğrafya Nasıl Olmalıdır?" makalesindeki öngörüyü, geçerli ve güçlü söylemlerle yöntemi bize hatırlatmaktadır: "Coğrafya, insanlık için değeri olan duyguları yaratma yollarını sağlayan bir bilim olmalı; ırkçılığa, savaşa ve baskılara karşı mücadele etmeli; cehalet, haddini bilmezlik ve egoizmden doğan yalanları dağıtabilmelidir".

Metne Geçmeden Önce: “Çeviren İhanet Edendir” –

Kropotkin’in Gençliğe Çağrı metnini daha iyi anlayabilmek için metnin daha önce Türkçe’ye yapılan çevirisi ve metnin dilini ele almak istedik.

“Traduttore Traditore”

İtalyanca konuşulan coğrafyalardan doğan bu söz, bugün bütün dillerde kendi anlamını var etmiştir.

Dil, en basit tabiriyle iletişimimizi sağlayan ve düşüncelerimizi, duygularımızı, hislerimizi karşı tarafa aktarmamızı sağlayan araçtır. Her düşünür, ideoloji, topluluk vs. dile ve içindeki kelimelere ayrı anlamlar yükler; haliyle kelimeleri ve dili dönüştürür. Bu sebeple çok fazla kavramı veya kavramları kendi anlamlarını aşarak kullanan düşünürlerin eserlerini çevirmek zahmetli ve zor bir süreçtir. Çünkü bu çevirileri yapabilmek için, çevirmenin kendi diline ve kaynağın diline hakim olmasının yanı sıra düşünürün dönüştürdüğü, yeniden anlam verdiği veya ürettiği kavramlara da aşına olması gerekir.

Yaşadığımız coğrafyada konuştuğumuz dile çevrilen çoğu anarşist eser, bu yetkinliklerden uzak bir şekilde çevrilmiştir. Kropotkin’in Gençliğe Çağrı’sı da ne yazık ki bir istisna değildir. Anarşist metinlere özgü ayrı bir çeviri sıkıntısı da şuradan gelmektedir; çoğunlukla eski otoriter sosyalizm destekçisi marksistlerin askeri darbe sonrası anarşizmi “keşfetmesi” ile başlatılan çeviri süreçlerinde, eski alışkanlıklarından ve kelime dağarcıklarından vazgeçmemeleridir. Bu hem anlamda kayma hem anarşistlerin kullandığı kavramları bilerek veya bilmeyerek tahrip etmeleri anlamına gelir.

Metnin çevirisinde gördüğümüz ve öne çıkan sıkıntıları iki ayrı kategoriye ayırabiliriz: Teknik ve içerik.

Teknik anlamda söylenecek şeylerin başında metnin dili geliyor. Çevirinin dili sürekli salmıyor, öz türkçe felsefi kavram kullanımından –bulunç bunun en öne çıkan örneklerindendi- hemen sonra Osmanlıca sayılabilecek kavramlar gözü ve kulağı tırmalıyor -eşhaş kelimesi-. Metnin diliyle ilgili bir diğer sıkıntı ise Fransızca’nın uzun cümle kurmaya elverişli yapısını Türkçe’nin uzun cümle yapısına uyarlanmadan direkt olarak çevrilmesidir.

Orijinal metinde olan bir cümlenin de Türkçe’ye çevrilirken “unutulduğunu” hatırlatmamız gerekiyor. Hem cümle yapısı hem kelime seçimleri tutarsız ve Türkçe’ye uyumsuz olduğundan, aslında çok sade ve heyecan dolu bir metin yerini okuması oldukça zor bir metne bırakmış.

Öncelikle metinde sıklıkla geçen “ruh” ve “yürek” sözcüklerinin iyi anlaşılabilmesi, metnin hakkıyla okunabilmesi için gerekli. Kropotkin’in kullandığı ruh kavramı, felsefede sıklıkla kullanılan, Hegelci bir “ruh” değildir. Kropotkin’in “ruh” kavramı, Aydınlanmacıların “akıl” kavramına benzer ve onu aşar. Her şeyi anlamlandırabilen “akıl”, Kropotkin’de düşüncenin soluk ışığından kurtularak, taraf seçme özelliğini/zorunluluğunu da kendine katarak “ruh”a dönüşür. Yürek ise coğrafyamızda da hakim olan anlamıyla yani cesaret ve tutkuyla eşdeğer kullanılmıştır.

Metnin yazıldığı dönemde “sosyalizm” kavramı henüz Marksistler tarafından işgal edilmemişti. Devrimler tarihinde görülen, Kronştadt’ın insan onuruna sığmayacak şekilde bastırılması, Mahnovist Kara Ordu’nun Kızıl Ordu tarafından arkasından vurulması, İberya devriminde bütün dünya faşistlerinin desteklediği Franco karşısında SSCB’nin tutumu gibi olayların hiçbiri henüz yaşanmamıştı. O zamanlar sosyalizm, içindeki bütün hatlarıyla toplumcu mücadeleyi anlatmak için kullanılıyordu. Kropotkin de bu hatları kabaca otoriter ve özgürlükçü olarak ikiye ayırırsak, sosyalizmi “özgürlükçü sosyalizm”i anlatmak için kullanıyor. Özgürlükçü sosyalizm, bugün hâlâ özellikle Avrupa kıtasında anarşizm ile eş anlamlı kullanılıyor. Metindeki sosyalizm gördüğümüz her yerin üstünü çizip yerine anarşizm yazıp okuyabilirsiniz, herhangi bir anlam karmaşası olmayacaktır.

Metinde vurgusu yapılırsa da önemli kavramlardan biri olan “adalet”i tekrar etmekte fayda var. Adalet, günümüzde sıkça kullanılan hatta partilerin isimlerinde yer alan “adalet”ten farklıdır. Kropotkin’in “adalet”i, yasal olanla alakalı değildir. Çoğu zaman yasallık, adaletin değil tam tersine adaletsizliğin temelini oluşturur. Buradaki adalet, yasal olan değil insanın doğasına uygun olarak meşru olandır. Metinden örneklendirirsek yasa aksini söylese de grev yapan işçilerin yanında durmak adalettir.

Bahsedeceğimiz en son kavram, Kropotkin’in en önemli eserlerinden biri olan Ekmeğin Fethi’nin merkezini oluşturacak kadar değerli olan “ekmek”. Ekmek kavramını anlamak için tıpkı sosyalizm kavramı gibi o dönemin koşullarına hakim olmak gerekir. İş sahibi ve sağlıklı bir işçi kanını ve kemiğini verdiği işinden kazandığı parayla –ki çoğu zaman bu para ya geç gelir ya da gelmez- ailesini doyuramıyor. Ekmek o yüzden temel gıda malzemesi olarak bu aileleri hayatta tutmaya yarayan besinleri. Temel anlamının yanında “ekmek” karnının doyması, barınabilmek, korkmadan ve gelecekte endişe etmeden yaşamayı sağlayacak nesnel koşullar bütünü için de kullanılıyor.

Gençliğe Çağrı

Kropotkin, Gençliğe Çağrı metnini 1880 yılında kaleme alır. Kropotkin'in çok da genç olmadığı bir yaştan bahsediyorsak da onun, çağrısında yaşlı bir kişinin kendinden gençlere nasihat edermişçesine konuşmadığını baştan söylemek gerekir. Aksine, metni okuyan herkesin anlayacağı üzere Kropotkin gençlere seslenirken kendisi de gençtir ve bir gencin yüreğinde taşıdığı heyecanla başlar sözlerine. Bunu, okuduğumuz her bir cümlede görebilir, hatta hissedebiliriz. Ancak "Gençliğe Çağrı" yalnızca bizlerde uyandırdığı hislerle de sınırlı kalmaz, aynı zamanda Kropotkin'in yaşadığı döneme dair gözlemleriyle bezelen ve yüzyılı aşkın süredir geçerliliğini koruyan teorik bir metindir; çağrıya kulak vermenin bir önemi de buradadır. İçinde bulunduğu yüzyılı sarsmış birçok teorinin bile çöktüğü günümüzde "Gençliğe Çağrı" tespitlerdeki tutarlılığıyla ve sorun edindiği şeye ürettiği çözümlerle karşımızda durmaktadır.

Bu Çağrı Neden Gençliğe?

1800'lerin dünyasında “çağrı”nın önemli bir yeri vardır. Halkın ezildikçe ezildiği, ezenlerin ise ezilenlerin sırtından geçindiği bir yüzyılın sonunda devrimci mücadele dünyanın dört bir yanında yükselir ve devrimciler bütün ezilenleri, özellikle de işçileri, ezenler karşısında örgütlenmeye çağırır.

Kropotkin'in kaleme aldığı çağrı ise kendi yüzyılı içinde bile farklı bir karakter taşımaktadır. Kropotkin tüm ezilenlerin sesinden yükselen çağrıyı o dönem ezilmişliğiyle göz önünde olmayan, farklı bir kategori olarak pek görülmeyen gençlere yapmıştır. Çağrının neden gençlere yapıldığı ise metnin girişinde kendisini açık eder: “On sekiz ya da yirmi yaşında olduğunuzu, öğreniminizi ya da çıraklığınızı tamamladığınızı ve hayata henüz başlayacağınızı farz ediyorum. Sizi bastırmak için uydurulan batıl inançlardan arınmış bir aklınızın olduğunu, şeytandan korkmadığınızı, rahiplerin ve devlet adamlarının yalanlarını, boş laflarını dikkate almadığınızı varsayıyorum... Daha bu yaşta ne pahasına olursa olsun sadece kendi sefasını düşünen ve çürümekte olan toplumun yitip giden ürünleri olan züppelerden biri olmadığınızı, tersine yüreğinizi tam da olması gereken yere koyduğunuzu varsayıyor; bu nedenle sizinle konuşuyorum.”

Bu kısımda yer alan bir ifade önemlidir: “hayata henüz başlamak.” Kropotkin'in çağrısı gençleredir çünkü gençler devletin, patronların, dinin yalanlarıyla henüz çürütülmemiştir. Ancak aynı zamanda genç hayatın öyle bir noktasında durmaktadır ki bu nokta bir yol ayrımı anlamına gelir; ya kendisinden önce çürüyenler gibi yalanların bir parçası olarak, kendi çıkarlarını korumak adına ahlaki olarak çürüyecek ya da ne olursa olsun yaşamı boyunca karşılaştığı bütün yol ayrımalarında şimdi yaptığı gibi “adaletli” olanı seçecektir.

Kropotkin, yine metnin girişinde, “...yaşlılar (yürekte ve ruhta yaşlılar elbette) kendilerine hiçbir şey söylemeyecek bu satırlarla boş yere gözlerini yormaksızın bu kitabı bir yana bıraksınlar.” dediğinde de kastettiği ayrım budur. Kropotkin'in çağrısı yol ayrımında çürümeyi seçmiş, seçtiği yolda yürürken umutsuzluğa kapılarak “böyle gelmiş böyle gider”cilere değildir; çünkü onlar adaletsizlikleri görmemek için kendilerini kandırdıkları yalanlarla bu çağrıya da bir kılıf bulur ve yaşamlarını sürdürürler. Ona göre bu sözlerin ancak, ruhta ve yürekte genç olanlar için bir anlamı olabilir.

Kropotkin'in Düşüncesinde Yol Ayrımı

Çağrı metninin dayandığı temel, Kropotkin'in birçok kitabında bahsettiği temel düşüncelerden ayrı değildir. Hatta onlarla bütünlüklü halde düşünülünce esas anlamı ortaya çıkar.

Kropotkin, insanlık tarihinin iki farklı eğilimle şekillendiğini düşünür: Özgürlükçülük ve otoriteriyenlik. Bu eğilim, yalnızca şartları belirleyen iktidarlar tarafından değil, kendi şartlarını oluşturma etkisine sahip bireyler tarafından da belirlenir. Metinden hareketle, bir meslek özgürlükçü eğilimle de otoriter eğilimle de gerçekleştirilebilmektedir. Kişi, elinde bulunan bir aracı adaleti sağlamak için de kullanabilir, adaletsizliği yol açmak için de... Kropotkin çağrı boyunca iyi bir edebiyatçı gibi betimlediği 1880'in sokaklarında ve evlerinde bu iki eğilim arasında bir karara varmak üzere şu soruyla karşımıza çıkar: "Pekâlâ, ne yapacaksınız?"

Pekala, Ne Yapacaksınız?

Gençliğe çağrı, iki farklı yaşamın içinde doğmuş çocukların gençlik dönemlerine dair varsayımlarla yazılır. İlki kendi ilgilerine, yeteneklerine yoğunlaşabileceği bir öğrenim görmüş, burjuva bir anne-babanın çocuğu olarak dünyaya gelmiş ve bulunduğu yol ayrımında sistemde “kafa emeği”ni icra edecek gençler. İkincisiyse yaşamını sürdürebilme gayesi sebebiyle hiçbir zaman kendisinin ilgilerine ve yeteneklerine yoğunlaşmamış, çocukluğundan itibaren hep çalışmak zorunda kalmış, işçi anne-babanın çocuğu olarak dünyaya gelmiş ve bulunduğu yol ayrımında sistemde “kol emeği”ni icra edecek gençler. Kropotkin birbirinin zıt kutuplarında, birbirinden apayrı görünen iki yaşamı aynı soruda bir araya getirir.

Metin boyunca farklı sokaklarda, farklı üniformaların içinde, farklı uğraşlar arasında buluruz kendimizi. Kropotkin varsayımlar üzerine kurduğu örneklendirmeleri iyi bir betimlemeyle, dönemin toplumsal yapısına ve ruhuna ayna tutacak şekilde yazmıştır.

İlk varsayımı doktorlar üzerinedir. Diyelim ki doktorsunuz... “Günün birinde iş tulumlu bir adam, bir hastayı görmenez için sizin yanınıza gelecek ve sizi -karşılıklı komşuların gelip geçenin başları üzerinden neredeyse el ele değebildikleri- o daracık sokaklardan birine götürecektir. Işığı titrek bir lambayla aydınlanan boğucu bir ortama gireceksiniz. Oldukça pis haldeki iki, üç, dört, beş kat merdiven çıktıktan sonra hasta kadını, soğuk ve karanlık bir odada, kirli bir paçavranın kapladığı bir paletin üstünde uzanmış halde bulacaksınız. Soluk, morarmış çocuklar ince giysilerinin içinde titreyerek oturuyor, gözlerini dört açmış bakıyorlar. Kadının eşi, hayatı boyunca ne olursa olsun günde on iki on üç saat çalışmış, son üç aydır işsiz.”

Paragrafın devamında betimlenen ev karşımıza “Peki şimdi ne yapacaksınız?” sorusuyla çıkar. Bu sorunun nedeni ise açıktır. Hasta kadının hastalık sebebi yaşadığı yoksul hayattır ve muhtemelen yapılacak herhangi bir teşhis, önerilecek herhangi bir ilaç, yazılacak herhangi bir reçete onu sağlığına asla kavuşturamaz. Onu hasta eden şartlar var olduğu sürece, hastalık da var olacaktır. Üstelik bu ev, bir doktor için gittiği birçok evden yalnızca birisidir. Yoksulların hastalıklarına şahit olduğu gibi zenginlerin de “milyonda bir görülen” hastalıklarına şahit olacak ve bu iki yaşam arasındaki adaletsizliği gözlerini bağlamadıysa fark edecektir.

Bir başka varsayım, hukukçular içindir. Diyelim ki hukukçusunuz: “İşte bir diğer olay... Günün birinde adamın biri Paris’te bir kasabın çevresinde dolanıp durmakta. Derken bifteği kaptığı gibi kaçmaya koyulur. Lakin adam yakalanır, sorgulanır. İşsiz biri olduğu ve ailesinin dört gündür yiyecek hiçbir şeyinin olmadığı öğrenilir. Kasaptan adamı bırakması ve şikâyetçi olmaması istenir; ne var ki kasap ille de adaletin tecellisini ister. İşsiz hakkında dava açılır ve işsiz 6 ay hapse mahkûm edilir. Ne yaparsınız ki şu kör Themis bunu böyle istiyor işte. Ve bilinciniz -benzeri mahkumiyetlere her gün karar verildiğini görerek- bu topluma ve bu yasaya karşı isyan etmeyecek, öyle mi?!”

Bu örnek Kropotkin’in bu bölümde verdiği üç örnekten biridir. Örneklerin her birinde genç hukukçuya yasanın adalet demek olmadığını göstermeye çalışır. Aksine devletin ve hukukun her zaman güçlü olanı koruduğunu, adaletsizlik demek olduğunu gözler önüne serer. Gerçekten de verdiği her bir örnekte yasanın suçlu ilan ettiği kimseler, ezilenler olur. Köylü ve toprak ağasının çatışmasında köylü, işçi ve patronun çatışmasında işçi, işsiz ve zengin çatışmasında işsiz olmuştur. Kropotkin’e göre bunlar bir tesadüf değildir elbette. Genç bir hukukçunun karşısındaki soru onun seçeceği yolu belirleyecektir: Peki şimdi ne yapacaksınız?

Yasanın adalet demek olmadığını görürken, yasaları çiğnemek pahasına -bu mesleği edinirken söylediği gibi- “adaletin” peşinden mi gideceksin? Yoksa adaletsiz olduğunu bildiğin halde herkes gibi yasalara uyararak ezilenlere “suçlu” olduklarını mı anlatacaksın?

Benzer şekilde mühendislere de seslenir Kropotkin. Bir demiryolu yapımını örnek verir, kendimizi bütün enerjimizle o yol çalışmasının içinde bir parça olarak buluruz. Ancak yol çalışması bittiğinde demiryolundan geçen araçların devletin silahlarını taşıdığını, savaş araçlarının geçmesi için yolu yaptığımızı görmüş oluruz.

Kropotkin'in varsayımda bulunduğu bu üç alan diğer alanlardan bir yönüyle farklı denebilir. Çünkü tıp ve hukuk, ezilenlerin yaşamında doğrudan yeri olan iki alandır. Mühendislik ise ezilenlerin yaşam alanlarını yok ederek ezenler için yaşam alanı var edebilmektedir. Buraların içine girildiğinde ezen ile ezilen arasındaki adaletsizliğin nasıl da sürüp gittiği gözler önündedir. Ancak sonraki iki varsayımda durum farklılaşır. Ezilenlerin yaşamına doğrudan teması olmayan iki alandaki gençlere seslenir Kropotkin. Bu alanlardan ilki bilim, ikincisi sanattır. İlk olarak genç bilim insanına seslenerek, ustaca bir benzetmeyle, ona ne için bu alanda çalışmayı seçtiğini sorar: "Gökbilimci, fizikçi ve kimyacı gibi kendimizi saf bilime verelim. Bunlar sadece gelecek nesiller için verimli işlerdir. Bu, doğanın gizemlerinin incelenmesinin ve düşünsel yeteneklerimizin kullanılmasının bize verecekleri -kuşkusuz çok büyük- bir haz olmayacak mı düpedüz?... O zaman ben de yaşamımı hoşça geçirmek gayesiyle bilimi kendine iş edinen bilgini, bir ayyaştan, o da doğrudan hazzı aramaktan başka bir şey yapmayan ve bunu şarap kadehinde bulan bir sarhoştan neyin ayırdığını soracağım size... Bilge, hazlarının kaynağını kuşkusuz daha iyi seçmiş, zira kaynağı ona daha yoğun ve uzun süreli hazlar sağlıyor, hepsi bu! Her ikisi de, bilge de ayyaş da, aynı bencil amacı, kişisel haz amacını güdüyorlar."

Bu benzetme, Kropotkin'in alaycı tavrını da ortaya koyar. Metni okurken onun genç birisi için fazlaca acımasız bir üslubu olduğunu düşünürüz. Öyle ki bilimi uğraş edinmiş bir gençle ayyaş aynı kefeye koyması bizi rahatsız edebilir. Burada Kropotkin'in bunu özellikle tercih ettiğini söylemek yerindedir. Acımasız şekilde alaya aldığı, hatta küçümsediği, sivri biçimde eleştirdiği şey bencillik ve iki yüzlülüktür. Ona göre adaletsizliği yaratanlar yalnızca kendi çıkarları ve hayatı peşinde koşanlardır. Onlar, gördükleri adaletsizlikleri görmemek için kendilerini safsatalarla kandıranlardır. Benzetmenin hemen ardından konuşmayı farklı yönde sürdürür: "Fakat hayır, istediğiniz bu bencil yaşam değil. Bilim için çalışmaktan insanlık için çalışmayı anlıyorsunuz." der.

Bununla da kalmaz, Kropotkin'in düşüncesinde yalnızca kişinin "iyi" bir amaçla yola koyulmuş olması yetmemektedir. Aynı zamanda içinde bulunulan durumun da sorgulanması ve ondaki "kötü" yanların da ortaya konması gerekir. Kropotkin'e göre insanlığa hizmet etmek için bilimle uğraşmaya kalkışan her kimse, yalnızca kendisini kandırmakla yetinmiş olacaktır. Bilim insanının önünde sorular ardışık olarak sıralanır. Yüce bir istekle hizmet ettiğimiz "insanlık" nedir?

Kropotkin insanlığa hizmet için bilimle uğraşacak gençlere cevabı vermekte gecikmez. Bilim çevrelerinde pek kabul gören, meşhur "insanlık" dedikleri şey, gerçekte toplumun onda birinden başka bir şey değildir. Çünkü sistem öyle bir haldedir ki bilgiye ulaşmak, bilgi üretmek, bilgiyi işlemek yalnızca bir grup azınlığın eline kalmıştır. Üstelik bu azınlığın ürettiği hiçbir bilgi, ezilenlerin yaşamında daha fazla sömürü dışında bir anlam da taşımaz. Kropotkin bu bölümde çok fazla örnek verir ve dahası etrafına dikkatlice bakan herkes için örneklerin sınırsız olduğunu söyler. Bilginin herkes için erişilemez olduğunu görmemek için gözlerimizin bağlanmış olması gerekir.

"Peki öyleyse ne yapacaksın?" sorusu tekrar karşımıza çıkmış olur. Bilgi üretmemekte midir çözüm? Kropotkin yine cevabı vermekte hızlı davranır: "Şu anda söz konusu olan, bilimsel gerçekleri ve keşifleri üst üste yığıp biriktirmek değil artık. Önemli olan, bilim tarafından kazandırılmış gerçekleri yaymak, onları hayata geçirmek ve onlardan ortak bir alan oluşturmaktır her şeyden önce. Önemli olan, bunu herkesin, bütün insanlığın onları özümsemeye ve uygulamaya yetenekli hale geleceği biçimde yapmaktır, bilim artık bir lüks olmaktan çıkmalı ve herkesin yaşamının bir temeli haline gelmelidir. Adalet bunu böyle gerektiriyor."

Bilim insanlarıyla benzer bir yerden ele aldığı "sanatçı" varsayımına geçelim. Diyelim ki sanatçısınız: Kropotkin sanatı ele alırken onda bulunan ruha dikkat çeker. Bu ruh, yaratıcı ruhtur ve özgürdür. Sanatçı ise bu özgür ve yaratıcı eylemi gerçekleştirmesi yönüyle ondaki özellikleri barındırır. Ancak sanat, bayağılaşmakta ve yozlaşmaktadır. Sadece kendisi değil, sanatçı da bu yozlaşmanın ve bayağılaşmanın kurbanı olur. Özgür olmayan bir toplumda, özgür olmayan bir sanatçının, sanatını özgürce gerçekle-

tirmesi de beklenemez. Kropotkin onlara da şöyle seslenir: "...Fakat yüreğiniz insanlığinkiyle beraber çarpıyorsa ve gerçek bir şair olarak yaşamı duymak için bir kulağınız varsa o zaman çevrenizde dalga dalga kabaran şu acılar okyanusunun karşısında ... duracak ve güzelin, soylunun kısacası yaşamın gelecek uğruna, insanlık ve adalet uğruna mücadele edenlerin yani ezilenlerin yanında saf tutacaksınız!"

Düşüncede ve Eylemde Tutarlı Olmak

Kropotkin doktorlara, hukukçulara, mühendislere, bilim insanlarına, sanatçılara seslenirken her bir uğraş için farklı örneklerle karşılaşmış olsak da hepsinin birbiriyle kurduğu teması görmek, çağrıyı anlamak için faydalıdır. “Genliğe Çağrı” daha çok toplumdaki bireye doğru şekillenen, yönelen bir metindir. Toplumsal ilişki biçimleri, sistemler, adaletsizlikler, yozlaşma gözlemlenmiş ve bireyin tüm bunlar içinde nasıl bir konumda kendisini var edeceği tartışılıyordu. Ancak hem örneklerin birbiriyle teması kurduğu hem de Kropotkin’in dikkat çektiği bir nokta daha vardır: Düşüncede ve eylemde tutarlılık.

Kropotkin bu noktayı, bireyle alakalı bir mesele olarak karşımıza koyar. Dikkatle okunduğunda “Pe-kala, ne yapacaksın?” sorusu da yalnızca toplum içinde bireyin nasıl konumlanacağına dair bir soru olmaktan çıkar. “Birey olarak kendini nasıl tamamlayacaksın?” sorusuna yaklaşıyor.

Kropotkin’in düşüncesinde birey bütünlüklü olmalıdır. Bu bütünlüğün sağlanması ise bireyin düşündüğü şekilde eylemesiyle mümkündür. Her bir örnekte Kropotkin gençlere adaletsizliğin açığa çıktığı yerleri işaret etmiştir, haliyle metni okuyan bir genç artık adaletsizlikleri fark eder durumdadır. Çünkü yaşanan bir durumu adaletsiz olarak nitelendirmek, onun adaletsiz olduğuna karar vermiş olmak, bu şekilde düşünmüş olmak demektir. Bu, bir tür lanetlenmedir denilebilir. Çünkü bireyin zihninde yer eden bu düşünce ona yönelik bir eylemde bulunmasını da gerektirir. Bu eylem hiç değilse, adaletsizliğin “kötü” olduğunu varsayan bir zihnin adaletsizlik yapmamasındadır, adaletli olmasındadır.

Bu tabii ki kolay değildir. Kropotkin’e göre safsatalarla kendisini kandırması, kendi çıkarları peşinde koşan hiç kimse bu bütünlüğe erişememektedir. Ancak bu, aynı zamanda, herkesin istediğinde gerçekleştirebileceği bir bütünlüktür. Yalnızca istemek ve göze almak gerekir. Bu yolun kolay olmadığını, düşünce ve eylemde tutarlı olanların devlet tarafından nasıl da tehlike olarak görüldüğünün o da farkındadır. Bunu en iyi şekilde, öğretmen varsayımıyla anlatabiliriz: “Herkes için yaygın, geniş ve insanca eğitim isteyecek, ama bunun bugünkü koşullarda ne okulda ne okul dışında olanaksız olduğunu görerek burjuva toplumun bizzat temellerine saldırarak, bu temelleri eleştireceksiniz. O zaman bakanlık tarafından açığa alınmış olacağınızdan, okulu terk edecek ve gelip aramıza katılacaksınız; bizimle birlikte bilginin çekiciliğini, insanlığın olması gereken halini ve ne olabileceğini, yetişkin ama sizden daha az bilgili insanlara anlatacağız. Bugünkü düzenin eşit, dayanışma ve özgürlük yönünde eksiksiz dönüşümünde sosyalistlerle birlikte çalışmaya başlayacaksınız.”

Eylemin Düşünceyle Uyumlu Olduğu Bir İş

Kropotkin metnin bu kısmına kadar halen cevaplanmamış bir soru olduğunu bilir. Bu soru, çağrıya kulak vermekle beraber nasıl bir yol izleyeceğini bilmeyen kişinin sorusudur. Haklı da bir sorudur. Çünkü Kropotkin buraya kadar, bugüne dek görmediğimiz, görsek dahi üzerine kafa yormadığımız, kendimizi bir parçası olarak görmediğimiz “adaletsizlik”i açıkça ortaya koymakla yetinir. Bireyin düşüncede ve eylemde bütünlüklü olması bile karşılaşacağı zorluklarla beraber düşünüldüğünde bazılarımız için oldukça soyut kalabilir. Bu noktada Kropotkin lafı fazla uzatmaya niyeti olmadığını belirterek “eylemin düşünceyle uyumlu olduğu bir iş” önerir bizlere. Bu iş, tabi ki devrimci olmakla tamamlanabilir. Metnin devamında devrimci olmanın adaletsizlikler karşısında adaletin safını tutmak; iktidarın karşısına halk olarak dikilmek ve iktidarı yok etmek anlamına geldiğini görürüz.

Halkın Gençlerine

Kropotkin, “halk” üzerinde özellikle durur. “Bir avuç insansınız” diyerek göz korkutmaya, inanç kır-maya çalışanlara ve umutlarıyla yola çıkmış genç devrimcilere hatırlatır: “Bize, bir avuç olduğumuzu, hedeflediğimiz bu devasa amaca ulaşmak için haddinden fazla zayıf olduğumuzu söylemek için gelmeyin. Bizi, adaletsizlikler yüzünden acı çekenleri bir sayalım bakalım kaç kişiyiz... Başkaları için çalışan ve has buğdayı efendilere bırakmak için yulaf ekmeği yiyip yulaf çorbası içen biz köylüler milyonlarca canız; halk denen olguyu tek başımıza oluşturacak kadar kalabalığız. Yırtık pırtık kıyafet giyinmek için ipekli kumaşları ve yumuşacık kadifeleri dokuyan biz işçiler de çok kalabalığız, fabrika düdüklüleri kısa bir mola yapmamıza izin verdiklerinde uğuldayan bir deniz misali meydanları ve sokakları sel gibi istila edip dol-duruyoruz. Sopa zoruyla güdülen biz askerlere; subaylarının göğüslerini nişanlarla süslemek, omuzlarına bir iki yıldız, bir iki apolet daha eklemek için mermilere hedef olan bizlere, bugüne kadar hep kardeşleri-ne kıymış olan biz şu zavallı aptallara da bize emreden birkaç omzu kalabalığın bet benizlerinin attığını görmek için onlardan yüzümüzü çevirmemiz, silahlarımızı da onlara çevirmemiz yetecektir. Acı çeken ve hakaret edilen bizler, hepimiz, çok büyük bir topluluğuz. Her şeyi yutacak, sularına gömecek bir iradeye sahip olduğumuz andan itibaren adaletin gerçekleşmesi için kısa bir zaman yeter bize.”

Ve son bölümde halkın gençlerine seslenir. Halkın gençleri, “Gençliğe Çağrı”da seslenen iki genç grubundan biridir. Kropotkin, diğer bölümün aksine bu bölümü çok uzatmaya gerek görmediğini be-lirtir. Çünkü halkın gençlerine -halkın gençleri, hayatı boyunca çalışmak zorunda kalmış ezilenlerdir-adaletsizlikleri göstermeye ihtiyaç yoktur. Onlar ki bu adaletsizlikler içinde çocukluğunu geçirmiş ve adaletsizliği yaşamışlardır. Çalıştığı işte, oynadığı oyunda, giydiği elbiselerde, insanlarla kurduğu iliş-kilerde... Adaletsizliğin ne olduğunu iyi bilirler. Kropotkin onlara yalnız bir şey için seslenmek ister: Cesaret! Halkın gençlerinin ihtiyacı olan, ailesinin ve kendisinin katlanmak zorunda olduğu yoksulluk ve sömürü sisteminden kurtulmak için cesaret etmesidir. Bu cesaret ise ancak kendisi gibi milyonlarca ezilenin olduğunu görmekle mümkündür.

Anarşist Kütüphane

Meydan Gazetesi
Kropotkin ve Gençliğe Çağrısı
08.04.2020

Bu yazı Meydan Gazetesi'nin 52. sayısında yayınlanmıştır.

tr.anarchistlibraries.net